

Új kezdet vár a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarára

„Jó együttést lehet csinálni, régít azonban nem...”

Több külföldi fellépés, a Virtuózokkal közös, nagyszabású sorozatok és az együttes népszerűsítése is szerepel a Budapesti Filharmóniai Társasággal kapcsolatos tervek között. A legrégebbi magyar zenekarnak új jövőt kell építenie. Arról, hogy mi történt az együttessel az elmúlt időszakban, s hogyan tervezik a folytatást, a régi és az új elnökkel, Király Tiborral, valamint utódjával, a 2016 decemberében a posztra megválasztott Tóth Lászlóval beszélgettünk.

! *Mindenképpen biztató hír, hogy a zenei együttesek között kiosztott, másfél milliárd forintnyi állami támogatásból 40 millió jutott a zenekarnak is...*

TÓTH LÁSZLÓ: Még nem tudjuk, hogy ez az összeg mire fordítható, de remélem, azokra a projektekre is elkölthetjük, amelyeket a következő időszakra tervezünk. Idén lettem a BFZT elnöke, és sok tárgyaláson, megbeszélésen vagyok már túl. Rengeteg elképzelésem van a zenekar jövőjét illetően, ezek megvalósításában az állami támogatás nagy segítségünkre lesz.

! *Akkor most már biztosan jut pénz a koncertekre is, hiszen a mostani szezonban nem rendezték meg a szokásos hangversenysorozataikat. Mi volt ennek az oka?*

KIRÁLY TIBOR: Mint az átmenetet biztosító, korábbi elnök, aki majd hat évig töltötte be ezt a posztot, s aki 2006 óta vesz részt a szervezet működésében, hadd tekintsem át az elmúlt időszakot. A BFTZ 2012 előtt céltámogatást kért, pályázatokat írt, s általában a minisztériumi keretből kapott hasonló nagyságú összeget, körülbelül 50 millió forintot. Ebből szerveztük meg a koncertsorozatainkat, s az egyéb fellépéseket. Öt évvel ezelőtt pedig megállapodást kötöttünk az Operaházzal, amelynek keretében a bérleti sorozatok rendezését, finanszírozását, promotálását a dalszínház vette át. Ami a fenntartás szempontjából gondot jelentett, az éppen a Filharmóniai Társaság sajátos jellemzője. A zenekarunknak ugyanis az operaházi muzsikások lehetnek a tagjai, egyesületként működünk, és mindez számos kérdést vetett fel a pénzügyi és jogszabályi környezet tekintetében. Hiszen két eltérő típusú szervezetről van szó, más szabályok vonatkoznak egy közintézményre és mások egy egyesületre. Így szinte az összes probléma abból fakadt, hogy mit melyik

Király Tibor

rubrikából kell támogatni, mit hogyan lehet az előírások betartásával elintézni, megszervezni... Hiszen a zenész az Operaház tagja, sokszor a hangszere is dalszínházi tulajdon, ráadásul ugyanott muzsikál külön pénzért, ahol egyébként szolgálatban dolgozik. Mindez napi szinten megoldandó, folyamatos feladatsor.

! *Szolgálatban vagy fellépti díjért muzsikáltak tagjaik a hangversenyeken?*

K. T.: Az együttműködést követően akadt mind a kettőre példa, hiszen – ahogy már az előbb is mondtam – gordiuszi csomót kellett átvágni a két szervezet eltérő működése miatt. Az alapfelállás természetesen az, hogy nem zavarjuk az Operaház munkarendjét, s mindkét félnek az volt a legkedvezőbb, hogyha ezek a fellépések munkaidőn kívül történnek. A dalszínház szempontjai mások, mint a Filharmóniai Társaságé, s ezeket nem volt mindig könnyű összehangolni. Ez több, sokszor fölös-

leges vitákat is kiváltott az elmúlt években... Áttekintve azonban a 2012-től eltelt időszakot, nagyszerű előadók jöttek, sok sikeres koncertet adtunk, szakmailag tehát mindenképpen eredményesnek látom az eltelt szezont. Persze, mivel nem egy korábbi évtizedekben megszokott, bejáratott útról volt szó, hanem egy újfajta felállásról, temérdek olyan helyzet – esetenként konfliktus – is adódott, amit kezelni kellett. Erre a szezonra azért nem hirdettünk bérletet, mert az Operaház – áttekintve a 2012 és 2016 közötti számokat –, arra jutott, hogy gazdaságilag számára ez az együttműködési forma nem megfelelő. Ennek ellenére a 2016/17-es szezonban – a dalszínházzal kötött együttműködés alapján – továbbra is adtunk hangversenyeket, csak bérleti sorozat nem született. Ebben a szervezési és gazdasági okokon túl szerepet játszott az is, hogy a következő évadban – az épület felújítása miatt – az Ybl-palota bezár. Az is egyértelművé vált, hogy ha a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara fenn akarja tartani a működését, akkor önállóan is többletforrásokat kell találnia, illetve az Operaházzal való együttműködést is újra kell tárgyalni. Ezért is kezdtünk el tavaly egyeztetni az EMMI államtitkárságával. Így sikerült előkészíteni egy olyan megoldást, ami alapján már el lehet indulni az új úton.

! *Az viszont biztosan segítség, hogy az állami támogatásból származó 40 millióra most már évről évre számíthatnak.*

K. T.: A tervezés miatt valóban lényeges, hogy a zenekar vezetése két évre előre lássa, mennyi pénz áll rendelkezésre, kit kérhet fel, milyen hangversenyt szervezhet. Ez az állandó összeg olyan alapot jelent, amilyenkorábban sosem rendelkezünk. Az pedig már az államtitkársággal folytatott esz-

Tóth László

mecseréből is kiderült, hogy az átalakulás miatt a következő, 2017/18-as szezon szükségyszerűen egy 0. év lesz, ami biztosítja az átmenetet, s az utána következő évadokra lehet majd igazán jó koncerteket szervezni. Így amikor kinyitja kapuit a megújult Operaház, és visszaáll a bejáratott munkarend, akkor már folyamatokban lehet gondolkodni. Elnökként a második ciklusom 2017 júniusában járt volna le, de éppen azért mondtam le jóval hamarabb, hogy a megváltozott helyzetben, új vezetéssel elindulhasson egy új korszak. Természetesen a mostani, átmeneti időszakban napi szinten konzultálok az új elnökkel, és ha kell, meg látásaimmal, szakmai tanácsaimmal a jövőben is szívesen segítem munkáját.

■ Mi alapján és hogyan választották ki az új elnököt?

T.L.: Engem tavaly nyáron kerestek meg először a BFTZ tagjai. S bár az utóbbi tíz évben a dalszínház marketing osztályán dolgozom, magam is zenész vagyok. Korábban nyolc esztendőn keresztül az Opera zenekarában játszottam, klarinétművészként. Annak ellenére, hogy a BFTZ-nek nem lettem a tagja, azért több alkalommal játszottam a hangversenyeken. Emellett lassan már két évtizede rendezvényszervezéssel is foglalkozom, kulturális menedzseri diplomát is szereztem. Turnékat rendezek, koncerteket, CD-felvételeket, fesztiválokat hívok életre. A dalszínházban eleinte szponzorszerzéssel foglalkoztam, jelenleg pedig gyártásvezető vagyok. Talán éppen ezért gondoltak rám a zenekar tagja, mert kicsit más szemszögből tudom vizsgálni a Filharmóniai Társaság működését. Ez az egyesület jól működött egészen a

rendszer váltásig, hiszen addig a kulturális piac szűk szegmensben mozgott, de aztán elkezdtek gombamódrá szaporodni a zenekarok, amelyek egyre magasabb színvonalon muzsikáltak, egyre-másra nyíltak az újabb és újabb koncerttermek, így már nem lehetett ugyanazt a láthatóságot elérni, mint korábban. Éppen ezért van talán arra szükség, hogy a Budapesti Filharmóniai Társaság elnöki posztját olyan személy töltsse be, aki képes menedzseri szemlélettel el látni a tennivalókat.

■ Ezek szerint azonnal igent mondott a felkérésre?

T.L.: Nem. Először visszautasítottam a posztot, a volt kollégáim azonban nem adták fel. Aggódtak a Filharmóniai Társaságért, mert az látszódtott, nem jó irányba haladnak az ügyek... A célok meghatározásában láttam a problémát. Az a kérdés, hogy miért hozunk létre koncerteket, merre akarunk haladni, milyen lépésekre van szükség ahhoz, hogy öt-tíz év elteltével is a magyar zenei élet fontos szereplője maradjon a BFTZ. S mivel a muzikusok továbbra is agitáltak, engedélyt kértem az Operaház vezetőségétől, s elválltam az elnökséget. Elsőként hosszas tárgyalásokba kezdtem az Operaház főigazgatójával.

■ Mire jutottak, hogyan tovább?

T.L.: Ókovács Szilveszterrel is az előbb említett kérdéseket vettük végig. Elmondtam, az Operaház kulturális brandjét az utóbbi néhány évben ő jelentősen megerősítette, de úgy véli, a dalszínház szervezte koncerteken játszhat az Operaház zenekara is. Az együttes múltját nagyon értékesnek ítéli, segít az összes ezzel kapcsolatos kiadvány megjelentetésében, de számára az Opera láthatóvá tétele a legfontosabb. S ő minden téren nagyon határozott elképzelésekkel rendelkezik.

■ A Bécsi Filharmonikusoknál azért ez a fajta modell jól működik...

T.L.: Igen, de nagyon hosszú idő alatt sikerült elérniük... Az Operaház nélkül a Filharmóniai Társaság sem lehet sikeres. Nem szakíthatjuk ki magunkat az Operaház szervezetéből, hiszen a muzikusaink a dalszínház alkalmazottjai. Ahhoz, hogy el tudjon utazni a zenekar egy külföldi hangversenyre, szükség van arra, hogy az adott időpontban elengedjék a muzikusokat. A dalszínház támogatása nélkül nem tudunk felépíteni egy sikeres zenekart. Miután nekünk is az az érdekünk, hogy az opera műfaja minél népszerűbb legyen, ezért meg

kell tennünk mindent. Kérdés, hogy hogyan tudunk együttműködni. Eddig a főigazgatók mindig gócpontot láttak a Filharmóniai Társaságban, hiszen másképp működik, gondot jelent az, hogy ott ki, mit és hogyan csinál. Ezt én szeretném megfordítani. Az a célom, hogy a BFTZ az Operaház kihelyezett lába legyen, olyan együttes, ami hírét viszi az intézménynek az épületeken kívül is. A zenekar könnyen mozgó kis „hadtestként” kiléphet az Operaház falain kívülre, amit a dalszínház az opera komplett, összetett műfajával nem tud megtenni. A zenekar igazán magas színvonalon muzsikál, ezt láthatóvá kell tenni, és a hangversenyeinkre érkező publikumot be kell csábítani az Operaházba is. Rangos külföldi vendégszereplésekre is szükség van.

■ Sok éven keresztül járt a BFTZ a Kissinger Sommerre, a Bad Kissingen-i fesztiválra...

T.L.: Az ilyen vendégszereplések azonban eltűntek, s ezeket vissza kell hozni. Korábban rengeteg minden működött remekül, de mára ezek a kapcsolatok megszűntek, új helyzet alakult ki. A Filharmóniai Társaságnak ezért a jövőben az Operaház érdekeit szem előtt tartva, de külön szervezetként kell működnie.

■ De ha ez külön szervezet, akkor az együttműködés során ki hozza a döntéseket, a dalszínház vagy a BFTZ?

T.L.: Egyeztetni kell, s világos, hogy túl sok koncertet nem vállalhatunk, hiszen a zenészek az utóbbi években nagyon leterheltek. Meg kell vizsgálnom, hogy milyen számú hangversenyre és milyen időpontokban van lehetőség. A kamarazenei vonalat kívánom erősíteni – hiszen ez nem zavarja az Opera működését – olyan helyszíneken, mint az Óbudai Társaskör, a Festetics Tükörterem vagy Pesti Vigadó. A másik aktív időszakunk lehet a nyár, hiszen üzemszünet van júniustól augusztusig, akkor nyugodtan indulhatunk akár hosszabb turnékra is. El kell indulnunk kifelé a házból, és az országból is.

■ Emellett még milyen konkrét elképzelésekkel kezdett bele az elnöki teendőibe?

T.L.: Nem várhatom el az Operaháztól, hogy segítsen nekem abban, ami az én feladatam. A tárgyalásokon olyan kapcsolatokat keresek, amelyek a dalszínháztól teljesen függetlenek. Megvannak a csatornák, ahol már örömmel várnak egy operát kíváncsian játszó zenekart. Olyan lehetőségekre van szükség, amelyek a dalszínház mindenkori vezetésétől függetlenek. Önállóan

kell lennie az együttesnek. A tervek szerint például nagyszabású együttműködést indítunk a Virtuózokkal, hiszen így egy régi brandet a fiatalokkal karöltve tudunk újraéleszteni. Ezt a küldetésadatunk miatt is tesszük, hiszen nagyon lényeges a közönségnevelés.

Ha összegzem, akkor öt célt fogalmaztunk meg. Az első az Operaházzal való együttműködés, a második az opera műfajának a népszerűsítése, a harmadik pedig a muzsikusaink felfrissítése a kamarakoncerteken való szólista feladatokkal. Negyedik a küldetésünk, azaz a közönségnevelés, hiszen ez minden zenekar szempontjából nagyon lényeges. Gondoskodnunk kell a jövő közönségéről, ezért is szeretnénk iskolákban, gimnáziumban különleges koncertsorozatot indítani, melyekkel a gyerekeket a saját megszokott helyszínükön varázsolnánk el a zene erejével. A Virtuózokkal is ezért szeretnénk példát mutatni, mert hiszek abban, hogy jobban hat rájuk a saját korosztályuk. Az ötödik cél pedig az, hogy ismét a figyelem középpontjába állítsuk a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarát, s hogy megteremtjük a megfelelő finanszírozást. Arról sem feledkezhetünk el, hogy az operaházi muzsikuskor fizetése az utóbbi években jelentősen emelkedett, ezt követnünk kell a tiszteletdíjainkkal is.

■ *Mi lesz az elnök-karnaggal? Jelenleg Pinchas Steinberg a vezető karmester, az ő megbízatása azonban nyáron lejár...*

T.L.: Nem lehet az Operaház vezetőségétől függetlenül kijelölni egy elnök-karnagyot, mert hiszen ez is ütközőpontot hozhat a rendszerbe, és nem biztos, hogy a főzeneigazgató céljai mindig megegyeznek az elnök-karnagy célkitűzéseivel. Úgy vélem, most az elsődleges feladatunk a szervezés megújítása, a működésének biztosítása. A szakmai tervekkel elég későbbben foglalkozni. A BFTZ történetében már többször előfordult, hogy néhány évig nem volt elnök-karnagy.

■ *Említette, hogy ismét fel kell hívni az együttesre a figyelmet. Gondolom, marketingként erre temérdek terve van, de mi az, amiben a Filharmóniai Társaság mást tud kínálni, mint a többi együttes?*

T.L.: Újszerű marketing-elképzeléseim vannak, de ezt még az elnökséggel egyeztetnem kell. A jelenlegi elnökség mandátuma a nyár elejéig tart, akkor a tagság dönthet arról, hogy tetszik-e az általam kitalált irány. A kultúra is piac, ahol mindenki óriási küzdelmet folytat a nézőkért. Rengeteg az új zenekar, ráadásul iszonyatos a médiazaj, az érdeklődők alig tudnak a kínálatból választani, ezért is kell segíte-

ni nekik. Azt szeretném, ha már a műsorstruktúránk is brand lenne, s aki ezt a minőséget akarja megkapni, a BFTZ előadásaira jöjjön el, majd kövessen miniket az Operaház előadásaira is. Bár a következő időszak átmeneti év lesz, ráadásul ösztől nincs Operaházunk sem, kaptunk viszont végre támogatást, s rendeztük a viszonyunkat a dalszínházzal is. Egy év alatt elkezdünk felépíteni valamit, ami 2018-ra ki tud teljesedni. Bízom benne, hogy megtaláljuk a saját utunkat. Folytatjuk az arculat építést, ami néhány éve elkezdődött, és amely az Operaház arculatához illeszkedik. Olyan brandet kell felépítenünk, ami az Ybl-palotán kívül is jól működik. Az első, igazán látványos akciót – ami már az újjáépült együttest mutatja be –, idén nyárra tervezem. Az állami támogatás mellett természetesen pályázunk is, bízom benne, hogy sikerrel. Egy korábbi vezetővel beszélgettem, s arra jutottunk, hogy jó együttest lehet csinálni, régít azonban nem... Nekünk Erkel, Mahler, Dohnányi örökségéből, az eddigi 164 évünkől kell építkeznünk, és erre az alapra teremteni egy új, a mai nézők számára is értékes, érdekes együttest. Meg kell találnunk azokat a pontokat, amelyek biztosítják a jövőt.

R. Zs.

Keskeny úton járunk

Devich Márton személyében ösztől új vezetője lett a Bartók Rádióknak. A komolyzenei csatorna mérnök végzettségű, muzsikusként élő igazgatóját az újságírói pályájáról, a Bartók Rádióban végbement változásokról, a hallgatók visszajelzéseiről, a komolyzenei média kihívásairól, valamint a Bartók Rádió és a Magyar Rádió Zenei Együtteseinek kapcsolatáról kérdeztük.

■ *Tavaly szeptember elsejétől lett a Bartók Rádió igazgatója. Váratlanul érte a felkérés?*
– Igen, és megráztartó érzésem volt. A Bartók Rádió szeretete egész életemet végigkísérte. Egyetem utáni első munkahelyem is a Magyar Rádió volt, itt dolgoztam évtizedeken át édesanyám és nevelőapám. Gyermekkoromban mindig hallgattuk a Bartók Rádiót, mindig esemény volt egy-egy Új Zenei Újság, egy koncertközvetítés, egy lemezek közt válogatva. Később pedig, amikor már nem újonc voltam az újságírói pályán, felkértek a Muzsikáló reggel

műsorvezetésére, igaz, hetente csak egyszer. Nagyon szép emlékek kötnek ahhoz az időszakhoz, és megtanultam, mi az élő adás... Most öröm számomra, hogy újra ebben a közegben lehetek, és nagyon szerencsés vagyok, mert Terdik László kollégám vezetésével egy csodálatos, elkötelezett, nagy tudású szerkesztői-műsorvezetői csapat van mellettem, amellyel örömmel együtt dolgozom.

■ *Milyen tervekkel, elképzelésekkel vette ezt a csatornát?*

– Természetesen vannak gondolataim, hogy miként lehetne a Bartók Rádiót még jobba, még kedveltebbé tenni, de az a jó, hogy nagyot semmiképpen nem kell ezen a csatornán formálni, farigcsálni, sőt, nem is szabad! Ez a rádió nagy részében tökéletesen ki van találva. Óriási érték. Nagy felelősség irányítani. A Bartók Rádió szerintem nemzeti kincs, ugyanolyan „kiemelt nemzeti intézmény”, mint mondjuk a Nemzeti Színház vagy az Operaház. Nagyon büszkének kell lennünk rá, és odaadóan kell szeretnünk. A legfontosabb feladatom nekem is az, hogy őrizsem ezt a kincset, hogy időről időre legfeljebb csak csiszoljuk ezt a gyémántot.

■ *Történtek-e azért változások?*

– Igen, persze, kicsit a műsorstruktúrában, hiszen a médiavilág és a hallgatói szokások változásai minket is kihívások elé állítanak. A Bartók Rádió leghallgatótabb műsora mindig is az élő magazinja, a Muzsikáló reggel és délután volt. Ésszerű volt a műsort egész délelőttre kiterjeszteni, és frissebbé, interaktívabbá, informá-